

Nagrada AVNOJ-a Vojnotehničkom institutu

Odbor za nagradu AVNOJ-a na svojoj sednici od 21. novembra 1978. godine dodelio je NAGRADU AVNOJ-a Vojnotehničkom institutu — kao posebno društveno priznanje za stvaralaštvo i rad od opšteg značaja za razvitak Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u oblasti tehničkih nauka.

Vojnotehnički institut kopnene vojske Jugoslovenske narodne armije naša je najstarija vojnonaučna i tehnička institucija. Obeležavajući trideset godina plodnog rada, ovo visoko priznanje dobio je kolektiv u kojem rade stotine visokostručnih vojnotehničkih kadrova. Ono je i najbolja potvrda izuzetnog doprinosa brojnih inženjera, konstruktora, tehničara i svih drugih članova kolektiva, u oblasti tehničkih nauka, jačanju odbrane i bezbednosti naše samoupravne zajednice.

Vojnotehnički institut počeo je rad 1948. godine, u vreme vrlo složene vojno-političke situacije i teškog ekonomskog položaja naše zemlje. Zbog toga je Institut svoju pionirsku ulogu u oblasti razvoja naše vojne nauke i tehnike morao ostvarivati oslanjajući se uglavnom na sopstvene snage, uz mnoga odricanja i teškoće, sa izuzetnim entuzijazmom prvih vojnotehničkih kadrova, koji su u njemu započeli rad.

Uporedo, sa brzim razvojem i stalnim jačanjem naših oružanih snaga, razvijao se i Institut, dajući iz godine u godinu sve kvalitetnije i savremenije proizvode za naoružavanje i opremanje naše ar-

mije. Za tri decenije rada ova vojnotehnička institucija je izrasla u modernu, savremenu i produktivnu naučnu ustanovu, koja i nadalje izvršava zadatke od prvorazrednog značaja za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu naše zemlje.

Formiranje Vojnotehničkog instituta, u stvari, rezultiralo je iz našeg nedvosmislenog opredeljenja na koje je, i tada i u mnogim prilikama kasnije, ukazivao drug Tito — da se naša armija mora oslanjati na vlastite snage, na domaću vojnu industriju i vojnostručne kadrove, to jest, naoružanje i opremu iz domaćih izvora. Stvaralačkim radom na tom zadatku, u neprekidnoj saradnji sa preduzećima namenske industrije i brojnim naučnoistraživačkim ustanovama i organizacijama u zemlji, Institut je razgranavao delatnost, beležio sve nove i krupnije uspehe, osavremenjavao tehnologiju proizvodnje, i to na bazi naučno-tehničkih elaborata, studija i konstrukcija naših stručnjaka. Takvim radom i pregalaštvom osvojena je proizvodnja velikog broja materijalno-tehničkih sredstava, opreme i naoružanja za potrebe Armije i odbranu zemlje. Iz tog bogatog arsenala, pomenimo samo neka od tih sredstava: artiljerijska oruđa i minobacači, oklopni transporteri, streljačko naoružanje, razne vrste municije, upaljači i minsko-eksplozivna sredstva, radio i telegrafsko-telefonski uređaji, zatim radarska oprema i elektronski uređaji, višecevni raketni bacači, navođene rakete, inženjerijska sredstva i oprema, razne vrste baruta, vežbovna i nastavna sredstva, itd. Treba, pri tome, naglasiti da su streljačko i artiljerijsko naoružanje, protivoklopna kao i mnoga druga sredstva, uglavnom delo naših konstruktora, i da su to savremene familije oružja i opreme koji ne zaostaju za kvalitetom i najsavremenijih borbenih sredstava u svetu.

Proizvodni programi Instituta bili su uvek u skladu sa tekućim potrebama konceptijskih postavki opštenarodne odbrane, što je od posebnog značaja. Naša armija je, naime, bila na taj način snabdevena najpotrebnijim naoružanjem. Višecevni raketni bacači, na primer, konstruisani u Vojnotehničkom institutu, uvedeni su u naoružanje u vreme kada su tu vrstu oružja imale samo najsavremenije armije u svetu.

I u oblasti elektronike značajna su dostignuća Instituta. Naša se armija danas snabdeva tim uređajima i opremom uglavnom iz domaćih izvora. Radio, telegrafsko-telefonska tehnika, sistemi veza i komandovanja, radarska i računarska tehnika, optoelektronika, mer-

na tehnika i energetika — takođe su oblasti u kojima stručnjaci Instituta beleže značajne uspehe i daju brojne proizvode vidovima i rodovima naše armije.

Obimni naučnoistraživački programi za osvajanje novih proizvoda iz različitih oblasti i za razne svrhe, trajna su orijentacija Instituta i u budućem radu. Ti programi i tehnička ostvarenja, međutim, imaju višestruku korist, jer nisu namenjeni isključivo i samo za potrebe oružanih snaga, mada je doprinos bržem razvoju i savremenom opremanju Armije prvorazredni zadatak. Naime, sopstvenom proizvodnjom, pre svega, postiže se veća sigurnost i efikasnost odbrane u celini i zemlja oslobađa uvoza skupocene opreme i naoružanja, a istovremeno se daje značajan doprinos izgradnji naše privrede, posebno s aspekta njenog naučnog i tehnološkog razvoja. Radi se o saradnji i angažovanju gotovo svih naučnih kapaciteta i njihovom zajedničkom doprinosu sprovođenju politike i koncepcije opštenarodne odbrane, što je u skladu i sa socijalističkim samoupravnim progresom naše zajednice.

Institut je u izvršavanju tog krupnog zadatka, osim ostalog, i koordinator naučnoistraživačkog rada. Danas on sarađuje sa oko 60 civilnih istraživačko-razvojnih organizacija na preko 120 zajedničkih programa i projekata.

Kada je reč o doprinosu privrednom razvoju zemlje, pomenimo samo neka krupnija dostignuća Instituta: radovi na hidroenergetskim i industrijskim objektima, aerodromima i putevima kao što su hidroelektrane Mratinje, Đerdap, metalurški kombinati Zenica i Nikšić, metalurško-rudarski kombinat Bor, zatim luka Bar, aerodromi Titograd, Čilipi, Sombor i Brnik, te mostovi preko Jablanice, Radike, Kolubare i mnogi drugi objekti. Na pomenutim objektima stručnjaci iz Instituta obavili su one najteže, specifične poslove.

Ilustrujući naučni i stvaralački rad ovog kolektiva, pomenimo i to da su stručnjaci iz Instituta objavili više hiljada naučnih radova, izdali oko stotinu knjiga, udžbenika i raznih priručnika, i da imaju svoju stručnu publikaciju, časopis »Naučnotehnički pregled«, koji uživa zavidan ugled naučno-stručne javnosti kod nas i u svetu.

U Institutu danas radi trideset doktora i 65 magistara nauka, a od ukupnog broja zaposlenih 30% je mladih stručnjaka. Ističući potrebu uzdizanja stručnog kadra za armijske i društvene potrebe, još od svog osnivanja, Institut je pri Mašinskom fakultetu u Beogradu formirao odsek vojnog mašinstva i brine o njegovom radu. Trenutno, u raznim specijalizovanim ustanovama i na raznim fakultetima radi

16 redovnih i vanrednih profesora, 12 docenata i 16 asistenata iz Vojnotehničkog Instituta. Permanentna briga o uzdizanju vlastitih kadrova svakako je jedan od osnovnih preduslova tako svestranog doprinosa ove institucije odbrani i ekonomskom napretku naše zemlje. Drugim rečima, Institut je danas moderna naučna ustanova Jugoslovenske narodne armije čiji se rezultati rada neposredno osećaju u snazi svih struktura odbrane i zaštite socijalističke Jugoslavije. Za tridesetogodišnji rad i značajan doprinos razvoju i jačanju oružanih snaga i druge radne uspehe, Vrhovni komandant je odlikovao ovaj kolektiv *Ordenom zasluga za narod sa zlatnim vencem*. Uz Nagradu AVNOJ-a i ovo visoko priznanje podstrek je i inspiracija kolektivu Instituta za još veća ostvarenja iz oblasti vojnotehničkih nauka.

M. D. B.

Nagrada „22. decembar“ 1978. godine

Na svečanosti povodom uručivanja NAGRADE, načelnik Generalštaba JNA, general-pukovnik Stane Potočar, je, čestitajući nagrađenima, između ostalog, rekao:

»Ova naša najviša godišnja nagrada predstavlja priznanje autorima za naučno stvaralaštvo iz oblasti vojnih nauka i pronalazaštva i priznanje izabranim starešinama za uspešno rukovođenje i komandovanje jedinicama oružanih snaga. Nagrada simbolički sintetizuje nauku i praksu, jer nauka i praksa moraju biti jedinstvene, međusobno prožete i usmerene ka istom cilju. Naša vojna nauka se prevashodno bavi revolucionarnom praksom opštenarodne odbrane, a praksa je na takvoj nauci utemeljena.

Zadnjih godina vojna nauka se nalazi u usponu. Problemi opštenarodne odbrane sve više preokupiraju ne samo stvaraoce u oružanim snagama, nego i širok krug naučnih radnika i institucija u društvu. Sistem opštenarodne odbrane je neodvojiv od našeg društvenog sistema. Otuda je razvoj samoupravnog društvenog sistema u nerazdvojnoj vezi s odbranom njegovih revolucionarnih tekovina.

A, kao što je naša društvena praksa i praksa opštenarodne odbrane originalna, tako je naša nauka, pogotovo vojna, autentična i samosvojna. Ona je takva upravo zbog originalne prakse kao njenog predmeta istraživanja i zbog istorijske potrebe da služi progresu društva.

Revolucionarna opštenarodna odbrana je istorijski relativno nova društvena pojava i ma koliko bila koncepcijski i doktrinarno osmišljena, ona otvara široko područje istraživačkih problema i široku mogućnost angažovanja naučnika veoma različitih disciplina profila.

Svake godine se povećava broj autora naučnih dela — kandidata za ovo visoko društveno priznanje. To nam govori da se naša vojna nauka ubrzano razvija. Pa ipak i dalje, svojom punom istinom, važi poznata Titova konstatacija da nauka u celini ostaje veliki dužnik našoj društvenoj praksi. Ovakva konstatacija neosporno važi i za vojne nauke.

General Potočar je posebno naglasio da od nauke očekujemo ne samo da probleme teorijski osvetli, nego da mnoge probleme razreši i doprinese unapređenju prakse opštenarodne odbrane. Značajno je i to što se među nagrađenima nalaze starešine koje su se istakle uspešnim rukovođenjem i komandovanjem jedinicama i štabovima naših oružanih snaga.

Predsednik komisije za dodelu Nagrade, general-pukovnik Rahmija Kadenić, obrazložio je predlog koji je usvojio savezni sekretar za narodnu odbranu.

Nagrađeni su sledeći drugovi:

1. Iz oblasti *ratne veštine* grupa autora: prof. dr Tomo Korešec, prof. dr Stane Suhodlak, pukovnici u penziji Stanko Petelin, Jože Švitelj i Poldo Štukelj, za knjigu »VOJAŠKI SLOVAR.«

2. Iz oblasti *društvenih nauka* pukovnik Vladimir Hlaić, za knjigu »BRATSTVO I RAVNOPRAVNOST«.

3. Iz oblasti *tehničkih nauka* potpukovnik dr Anton Benčić, za delo »PROTUELEKTRONSKO OBEZBEĐENJE USMERENIH RADIO-KOMUNIKACIJA« i dr Aleksandar Radović, za delo »METALURŠKO PROJEKTOVANJE ZAVARLJIVOG NISKOLEGIRANOG ČELIKA VISOKE ČVRSTOĆE OTPORNOG PREMA PROSTIRANJU PRSKOTINA«.

4. Iz oblasti *medicinsko-bioloških nauka*, pukovnik prof. dr David Mele, za naučno otkriće »PERORALNE ANTIDIZENTERIČNE VAKCINE STREPTOMICIN ZAVISNIM BACILIMA I REZULTATI PRIMENE«.

5. Iz oblasti *pronalazaštva* potpukovnik, dipl. ing. *Anastas Pali-gorić*, za »**IDEJNO I KONSTRUKCIONO REŠENJE LAKOG MINO-BACAČA 120 mm M-74**«.

6. Za naročite uspehe u *rukovođenju i komandovanju, organi-zaciji rada, obuci i vaspitanju*: general-pukovnik *Franco Tavčar*, ge-neral-major, dipl. ing. *Milorad Paštrović*, pukovnik *Momčilo Marja-nac* i rezervni stariji vodnik *Robert Bobanac*.

Sve nagrade su dodeljene u iznosu od 30.000 dinara, a u ime na-građenih zahvalio se pukovnik *Vladimir Hlajić*.